

Gode objekter om vinteren

Michael Quaade, 11. december 2007
Wieth-Knudsen Observatoriet

Dobbeltstjerner

Dobbeltstjerner er to – eller flere – stjerner, der kredser i baner omkring et fælles tyngdepunkt ligesom planeterne i Solsystemet kredser omkring Solen. Dobbeltstjerner og planeter er gode objekter til observationer i måneskin og fra lysforurenede omgivelser, da de er forholdsvis lysstærke.

Polaris – Hipparcos 11767, SAO 308

Nordstjernen. Stor forskel på de to stjerners lysstyrke. Altid fremme.

Castor – Hipparcos 36850, SAO 60198

Tvillingerne – fremme vinter, forår og tidligt på sommeren. I virkeligheden er det et system bestående af seks stjerner.

Rigel – Hipparcos 24436, SAO 131907

Orion – Meget stor forskel på de to stjerners lysstyrke. Kun fremme om vinteren, hvor den står lavt i syd.

Almaak – Hipparcos 9640, SAO 37734

Andromeda, fremme efterår, vinter og forår.

Algieba – Hipparcos 50583, SAO 81298

Løven, fremme sen vinter og forår.

Tåger

Tågerne er lysende skyer af interstellart stof. Dem, vi kan se i teleskopet er typisk nogle få tusinde lysår væk.

Oriontågen, Messier 42

Område, hvor nye stjerner dannes ved sammentrækning af skyer af interstellart stof. Ses under Orions tre bæltstjerner. Kun fremme om vinteren, hvor den står i syd.

Krabbetågen, Messier 1

Resterne af en supernova som blev observeret i 1054. Fremme om vinteren. Et OIII filter hjælper på synligheden.

Åbne stjernebøbe

De åbne stjernebøbe er forholdsvis unge stjerner, typisk omkring 100 millioner år. Stjernerne ligger i en spredt, åben fordeling og fremtræder som enkeltstående prikker. Der er op til nogle få tusinde stjerner i hver hob. Dem, vi kan se i teleskopet er typisk nogle få tusinde lysår væk.

NGC 869 og 884

To tætliggende åbne stjernebøbe mellem Perseus og Cassiopeia. Indeholder omkring 1000 meget unge stjerner, dannet for kun 10-15 millioner år siden. Bøbene er en del af mælkevejen. Altid synlige undtagen om sommeren, hvor de står for lavt i nord. Om efteråret står de højt i nordøst, om vinteren nær zenit og om foråret i nordvest.

Messier 34

Åben stjernebøbe i Perseus. Altid synlig undtagen om sommeren, hvor den står for lavt i nord.

NGC 457

Åben stjernebøbe i Cassiopeia. Altid synlig undtagen i forsommeren, hvor den står for lavt i nord. Om efteråret står den højt i nordøst.

Messier 35

Åben stjernebob i Tvillingerne. Fremme om vinteren.

Messier 36

Åben stjernebob i Kusken. Fremme om vinteren.

Messier 67

Åben stjernebob i Krebsen. En af de ældste åbne hobe, omkring 1.5 milliard år. Fremme vinter og forår.

Messier 44

Åben stjernebob i Krebsen. Fylder mere end en grad på himlen og kan ikke være i synsfeltet på et 35mm okular. Fremme vinter og forår.

Messier 45

Åben stjernebob i Tyren. Fylder et par grader på himlen og ses tydeligt med det blotte øje. Den fylder for meget til at kunne ses med 40cm teleskopet, men er et smukt objekt med en håndkikkert eller Aldi Makron teleskopet. Fremme sent efterår og vinter.

Kugleformede stjernebobe

Kuglehobe er meget gamle, dannet samtidigt med Mælkevejen for over 10 milliarder år siden. Stjernerne ligger i en tæt, kuglesymmetrisk fordeling og lyset fra dem løber mere eller mindre sammen. Der er op til over en million stjerner i en kugleformet bob. De er typisk længere væk end de åbne hobe, 10-30 tusinde lysår.

Messier 15

Kugleformet stjernebob i Pegasus. Stjernetætheden er meget koncentreret om hobens kerneområde. Fremme sommer og efterår. Tidligt på vinteren står den lavt i vest. Ellers er der ingen tydelige kuglehobe fremme i vinter- og forårsmånederne.

Galakser

Galakserne er store samlinger af stjerner ligesom vores Mælkevej. De indeholder typisk 100 milliarder stjerner. Afstandene til dem, vi kan se i teleskopet er typisk op til 50-100 millioner lysår.

Messier 31

Spiralgalakse i Andromeda. Den er dobbelt så stor som Mælkevejen og indeholder 400 milliarder stjerner. Den nærmeste store galakse, 2-3 millioner lysår væk. Kan på en god aften ses med det blotte øje. Den har to ledsagergalakser, Messier 32 og Messier 110. Fremme efterår, vinter og forår.

Messier 81 og 82

To galakser i Store Bjørn. Messier 81 er en spiralgalakse, som ses fra fladen og derfor optræder som en rund tåge med et kraftigere lysende kerneområde. Messier 82 ses fra kanten og ser nærmest cigarformet ud. De to galakser kan ses hele året mod nord og står højest på himlen om foråret.

NGC 2903

Spiralgalakse i Løven. Fremme sen vinter og forår.